

Головатенко Тетяна Юріївна,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
викладач кафедри іноземних мов і методик їх навчання, аспірант

МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНІ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЛЮКСЕМБУРГУ

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми. Професійна підготовка педагога в умовах євроінтеграції передбачає підготовку майбутніх вчителів до взаємодії з полікультурним світом. З огляду на це, одним із шляхів реалізації такої підготовки є імплементація мультилінгвальних освітніх програм у широку практику педагогічних ЗВО.

Виокремлення аспектів проблеми, які ще недостатньо вивчені. Проте, існує суперечність між накопиченим досвідом створення мультилінгвальних програм у ЄС та наявною розробленістю проблеми в українському науковому дискурсі. Зокрема, наш інтерес привертає система вищої педагогічної підготовки Люксембургу, де в освітній системі рівноцінно використовуються 3 мови.

Формулювання мети та завдань дослідження. З огляду на вищезазначене, метою нашого дослідження є проаналізувати мультилінгвальні моделі професійної підготовки майбутніх педагогів в Університеті Люксембургу з метою імплементації вивченого досвіду в Україні. Відповідно до нашої мети, сформульовано наступні завдання: охарактеризувати існуючі моделі мультилінгвальної освіти Люксембургу та окреслити шляхи впровадження перспективного досвіду у систему професійної підготовки вчителів в Україні.

Аналіз наукових досліджень, на які спирається автор. За даними ЮНЕСКО, мультилінгвальна освіта передбачає використання щонайменше трьох мов у освіті: рідної мови, регіональної або державної мови та міжнародної мови [2, 16]. Проте, принциповою є ідея про розгляд процесу формування мультилінгвальної особистості через призму індивідуальної білінгвальності чи

опанування другої іноземної мови [3, 345], оскільки вивчення іноземних мов відбувається через «нашарування» на вже наявний у людини мовний досвід. У системі педагогічної підготовки у Люксембурзі, вже існує багаторічний досвід підготовки вчителів до роботи у мультилінгвальному середовищі через імплементацію мультилінгвальних освітніх програм, в основі яких лежать ідеї індивідуального білінгвізму.

Серед значної кількості різновидів мультилінгвальної освіти, науковцями Д. Нуаном та А. Лем виділено 2 критерії їх класифікації: культурний статус мови та її освітні функції [1, 120]. За цими критеріями, автори виділяють групи освітніх моделей у мультилінгвальному середовищі:

1. Моделі зміни мов (language shift) за типом А
2. Моделі зміни мов (language shift) за типом Б
3. Моделі мовної підтримки (language maintenance) за типом А
4. Моделі мовної підтримки (language maintenance) за типом Б

Прикладами першої групи моделей зміни мов є програми занурення у мовне середовище (submersion programs), програми-інтенсиви (intensive programs) та програми культурного різноманіття (cultural sensitivity programs), які у Люксембурзі впроваджуються як допоміжні до основної програми шкільного навчання іммігрантів, які не володіють мовою навчання програми [1, 122-123].

Прикладами другої групи моделей зміни мов (за типом В) є перехідні двомовні програми (transitional bilingual programs) та програми-містки між рівнями шкільної освіти (bridging programs), метою яких є підготовка суб'єктів освітнього процесу до навчання мовою-домінантою на наступному етапі шкільної освіти шляхом застосування технології предметно-мовної інтеграції [5, 373-374].

Прикладами моделей мовної підтримки (тип А), де мова-недомінанта у групі моделей є цільовою мовою, але не мовою навчання, є програми вивчення мовної культурної спадщини (heritage language programs) та програми вивчення іноземних мов (foreign or modern language programs). Ця група моделей використовується у вивченні профільних дисциплін Університету Люксембургу [4]. Відповідно до навчального плану за даною моделлю

викладається блок дисциплін «Мовна освіта», які передбачають вивчення теоретичних основ іноземної мови та особливостей роботи у мультилінгвальному середовищі [4].

Прикладом моделі мовної підтримки (тип Б) є програми мовного пристановища (language shelter programs), програми вивчення мов, які знаходяться під захистом (protected language programs), програми канадського занурення (Canadian immersion) та програми мовної взаємодії (language exposure time programs). Студенти вивчають мову, важливу для подальшого спілкування нею у цій громаді. За освітньою програмою бакалавра освітніх наук Університету Люксембургу [4] люксембурзькою, німецькою, французькою та англійською викладаються 5% дисциплін, 26,7% дисциплін – викладаються 3 державними мовами одночасно, 31,7% – 2 мовами, 36,6% – однією мовою (німецькою з обов'язковими джерелами для опрацювання іншими іноземними мовами). Таке співвідношення мов викладання зумовлено підготовкою майбутніх педагогів до роботи у початковій школі, де основною мовою навчання є німецька, а відтак методики навчання викладаються німецькою, та навчання іноземних мов, методики яких викладаються декількома мовами одночасно [4].

Висновки, рекомендації, перспективи подальших досліджень. Отже, серед означених моделей мультилінгвальних освітніх програм, в Університеті Люксембургу широко використовуються освітні програми моделі мовної підтримки за типом А та Б, що дозволяє використовувати 3 державні та англійську мову в освіті. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у детальному аналізі мультилінгвальних освітніх програм Люксембургу на предмет змістово-методичного забезпечення професійної підготовки майбутнього педагога до роботи у мультилінгвальному середовищі; аналізі практики імплементації таких програм з метою подальшої розробки та імплементації мультилінгвальних освітніх програм в Україні.

ДЖЕРЕЛА

1. Cenoz J., Genesee F. Beyond bilingualism. Clevedon: Multilingual Matters Ltd., 1998. P. 120.
2. Education in a multilingual world. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001297/129728e.pdf> (дата звернення: 06.03.2018).
3. Franceschini R. Multilingualism and Multicompetence: A Conceptual View. *The Modern Language Journal*. Toward a Multilingual Approach in the Study of Multilingualism in School Contexts. 2011. Vol. 95, № 3, p. 344-355.
4. Luxembourg, U. (2018). FLSHASE. URL: <https://www.uni.lu/flshase> (дата звернення: 01.05.2018).
5. Roberts C. A. Bilingual education program models: A framework for understanding. *Bilingual Research Journal*. 1995. № 19 (3-4). С. 369-378. URL: <http://doi.org/10.1080/15235882.1995.10162679>(1995).